

Butlletí · Declaracions institucionals · Diccionaris · L'IEC avui · Treballar a l'IEC

Cerca personalitzada

Cerca a l'IEC

Agenda

<< juny >>			Avui			<< 2017 >>		
DL	DM	DC	DJ	DV	DS	DG		
5	6	7	8	9	10	11		
12	13	14	15	16	17	18		
19	20	21	22	23	24	25		
26	27	28	29	30				

dijous 8 juny 2017

18 hores

Jornada: «Aplicacions de la biotecnologia a l'agricultura»

dijous 8 juny 2017

19 hores

Presentació del llibre *Materials per a repensar la sociologia a partir de Darwin*

dijous 8 juny 2017

19 hores

Eleccions a la presidència de l'IEC

dijous 8 juny 2017

8.30 hores

Esmorzars FOCIR: «La diplomàcia cultural: referents centreeuropeus»

divendres 9 juny 2017

18 hores

Jornades de la Secció Filològica de l'IEC a Balaguer

divendres 9 juny 2017

19 hores

Presentació del llibre *Encara no és tard. Claus per a entendre i aturar el canvi climàtic*

dissabte 10 juny 2017

10 hores

Curs naturalista: «Serps, llargardaixos i sargantanes»

dilluns 12 juny 2017

18.30 hores

Presentació de la *Gramàtica de la llengua catalana* de l'IEC a l'Alguer

dimarts 13 juny 2017

9 hores

XXIV Jornada de Biologia Molecular

dimecres 14 juny 2017

18.30 hores

Tertúlia: «Sanitat vegetal i problemàtica dels cultius menors a Europa»

:: Més activitats ::

08/06/2017

Dolors Bramon: «Anomenar *gihadistes* els terroristes és un insult a l'islam»

Dolors Bramon (Banyoles, 1943) és doctora en filologia i en història medieval per la Universitat de Barcelona, de què és professora emèrita. És membre de l'IEC des del 1996, concretament, de la Secció Històrico-Arqueològica, i diu que, per a ella, que la nomenessin membre va representar «un honor i el reconeixement a molts anys de feina ben feta». Bramon és experta en llengua àrab, i ha obert camins en l'estudi de l'islam i dels islamismes, així com de la història referida al món de l'islam en el territori hispànic i català.

Llegiu l'entrevista | Vegeu-ne el vídeo

Sou experta en llengua àrab.

Exacte. I el que més estudio és l'origen de les paraules catalanes que venen de l'àrab. I en la meua recerca, m'he endut unes quantes sorpreses! És cert que Coromines, el gran lexicògraf i investigador, va fer enormes avenços en el camp de l'etimologia, però els que venim després d'ell encara hi podem fer petites aportacions.

Digueu-me'n alguna.

La paraula *enxaneta*, que es refereix al 'nen o nena que puja dalt dels castells humans', ve d'una tribu berber, els zeneta, que eren grans i famosíssims domadors de cavalls. Per tant, l'*enxaneta* és el que munta l'acotxador. Una altra paraula que ve del món àrab és *manyac*, i els derivats *amanyagar* i *fer manyagues*. Segons Coromines, ve de *manus*, però jo crec que hi sobren lletres o n'hi falten. Per mi, ve del verb àrab *nyaka*, que vol dir 'copular' o, millor dit, 'deixar-se copular'. S'aplicava a l'edat mitjana, sobretot als homes que exercien la prostitució al nord d'Àfrica. Un *manyac* era el que s'ho deixava fer per a guanyar-se la vida. La gràcia és que els catalans, o com a mínim a la meua terra, a Banyoles, coneixem una nadala molt bonica, en la qual la Verge Maria diu: «No ploris, no, manyaguet de la mare». Vist així, és clar, la marededeu gairebé que podria ser acusada de pederàstia! [Riu]. Evidentment, però, no és això.

Va, una tercera.

Tafaner, que en realitat ve de l'ofici de moliner. *Tahhan* vol dir 'fleca'. Els homes, quan esperaven el seu torn per a moldre el blat al molí, què feien? Doncs *xafardejar*, *fer safareig*, que, per cert, són expressions que també venen de l'àrab.

Novetats editorials

Miquel Crusafont

Glossari català de numismàtica (amb totes les poblacions emissores)

Cosme Aguiló i Antoni Mestre

Atles ornitòmic de les Illes Balears

Dreceres

Hemeroteca Científica Catalana

Observatori de la Recerca

Portal de Publicacions

Portals de l'IEC

Premis Sant Jordi

Videoteca

Seccions i societats filials

A més d'especialitzar-vos en llengua, us heu especialitzat en història.

M'he fixat, sobretot, en el passat islàmic de les terres avui catalanes o dels Països Catalans. També he treballat molt el passat islàmic del País Valencià; he estudiat on vivien i malvivien les minories religioses. Evidentment, n'hi havia uns que manaven i uns altres a qui tocava obeir, i aquests eren la comunitat de moros i la comunitat de jueus. Per cert, dic *moro* tranquil·lament perquè ni la paraula *moro* ni la paraula *sarraí* tenien la connotació despectiva que algú els vol donar ara; no són cap insult, ni de bon tros.

Actualment es fa servir gairebé com si fos un insult.

Una de les manies que tinc —ja tinc edat per a tenir manies, com veieu— és que parlem bé. No podem barrejar la nomenclatura pròpia del cristianisme o del judaisme amb la nomenclatura pròpia de l'islam. Sense anar més lluny, *gihad* vol dir 'esforç', i així ho vam recollir en el DIEC2; per això, el meu *gihad* és explicar el seu significat. No s'han d'anomenar *gihadistes* els terroristes: un gihadista de veritat és una persona que s'esforça cada dia per ser millor musulmà i que defensa el seu país si és atacat injustament. Per tant, això no té res a veure amb aquest pretès estat que es fa dir *Estat Islàmic*, que dubto que sigui un estat. El que és clar és que la seva conducta no té res a veure amb la doctrina de l'islam. Per això, jo nego l'adjectiu *islàmic* a aquests terroristes. Tot i això, els mitjans de comunicació segueixen donant-los aquest nom...

A Catalunya, sabem què és l'islam?

En sabem poc, però cada dia hi ha més interès. Quan faig alguna xerrada, la gent m'ho pregunta. Es volen formar. L'islam és una de les tres grans religions monoteïstes, també dites *religions d'Abraham*, tan seriosa com les altres dues, que són el judaisme i el cristianisme. Creuen en un mateix Déu i entenen Déu de diferent manera. Una altra cosa és què fan els fidels del judaisme, del cristianisme i de l'islam. No es pot judicar una religió pel que fan els seus seguidors, perquè les religions no són bones ni dolentes, simplement, *són*. Un altre tema són les persones que diuen que tenen una religió i després actuen d'una determinada manera, a vegades molt criticable, i això passa en totes tres religions.

L'islam és una religió molt lligada històricament als catalans.

Tenim un passat islàmic que va des de l'any 713 fins que va ser expulsat, per decret, el 1609. Ara hi ha hagut una nova vinguda de musulmans, per uns altres motius i amb uns altres problemes, però l'islam ha tingut nou-cents anys de contacte amb els que avui som catalans. De fet, sostinc que tots els catalans hem tingut algun avantpassat que ha practicat l'islam. No parlo de sang, sinó de maneres d'entendre Déu o de formes d'espiritualitat, perquè tots som una barreja.

Quin paper tenen els mitjans de comunicació en la visió i l'opinió que tenim sobre l'islam?

Els mitjans de comunicació no estan formats en islam, tampoc en judaisme, tampoc en cristianisme. No és una crítica ni estic dient que hi estiguin obligats, però a vegades semblen confusions. Per exemple, quan es parla de *gihad*, es diu *la gihad*, en femení, mentre que al diccionari de l'IEC es va aprovar en masculí, perquè és *un esforç*. A més, el *gihad* es confon amb la *Guerra Santa*, i aquest és un concepte propi del cristianisme i, més exactament, del catolicisme del Vaticà. El Papa Urbà II pronuncia la frase: «Aneu a fer la Guerra Santa», i, en realitat, el que demana és que es recuperin els territoris de Jerusalem, la Terra Santa, que en aquell moment estava en mans dels musulmans.

Aleshores, a qui ens referim quan parlem d'un gihadista?

El *gihadista* és el que practica el *gihad*. Un combat, una guerra, una lluita només es pot qualificar de *gihad* si no s'hi maten

dones, ni nens, ni vells, ni ceecs, ni malalts mentals, ni malalts crònics, ni es destrueixen edificis, ni es cremen collites. Això és el que fan els terroristes. Per tant, anomenar *gihadistes* els terroristes és un insult a l'islam. A l'islam, és habitual que quan un estudiant marxa a l'estranger a estudiar, els familiars li diguin: «Que tinguis un bon gihad», o, el que és el mateix, «que facis un bon esforç intel·lectual i aprofitis la beca, acabis el màster, defensis la tesi doctoral». Es refereixen al *gihad* com a l'esforç espiritual de millora i de lluita contra el propi ego, contra els propis vicis..., també contra els atacants del territori, però sabent que no es pot matar. Per a fer gihad has d'anar gairebé amb guants de fil i lluitant per mitjà de petons.

Hi ha alguna altra paraula que malentenguem?

Diria que tan greu com aquesta, no. Els mitjans van començar a parlar d'islam amb motiu de l'atemptat terrorista contra les Torres Bessones. En aquell moment, no se'ls va anomenar *gihadistes*, sinó *integristes* o *fonamentalistes*, però no són formes adequades. D'una banda, els integristes van sorgir del Concili II del Vaticà, l'any 1962, arran de la protesta d'alguns cardenals, encapçalats pel cardenal de Marsella, monsenyor Lefèvre. El grup es va escindir del cos del Vaticà i va fundar un cristianisme a part, tot i que ara mantenen converses per tornar-hi... Els fonamentalistes, d'altra banda, són una branca del protestantisme segons la qual la Bíblia s'ha d'interpretar literalment. Per exemple, si el Gènesi diu que el primer home va ser creat a partir d'una figura de fang que va fer Déu i que la primera dona es va crear a partir d'una costella de l'home —per cert, el text en hebreu no diu *costella*, sinó del seu *costat*—, els fonamentalistes creuen que aquest és l'origen de la humanitat.

Quina seria, doncs, la paraula correcta per a denominar aquests terroristes?

Caldria parlar d'*islamistes*. L'islamisme és un moviment o una manera de pensar que s'aparta de la doctrina ortodoxa de l'islam; per tant, n'hi ha molts, d'islamismes. Per exemple, els talibans eren uns islamistes perquè negaven la sanitat i l'accés a l'ensenyament a les dones, i això no compleix el que diu l'islam.

Què fa que joves musulmans que s'han criat i viuen en un país europeu es radicalitzin?

Aquest és un problema greu, i sovint el veiem esbiaixat. Sempre hi ha hagut persones —diria que un 10 o un 20 % de la població— que són susceptibles de ser manipulades ideològicament i, per tant, d'unir-se a una manera de pensar alienadora. En el cas de les persones d'aquí que se n'han anat a lluitar per aquest mal anomenat *Estat*, hi intervenen més factors: l'atur i no tenir futur. Si tens un nom o un cognom àrab, et serà més complicat trobar pis i feina que si et dius Colldecarrera o Ferrussola [Riu]. Els ofereixen de participar en una aventura fantàstica, salvar el món, ser protagonistes d'un acte que els pinten meravellós..., i aquí, de vegades, no són ningú o són petits delinqüents.

Sovint diem que la dona musulmana no té llibertat. És així?

És un tòpic, i la meva resposta és: depèn. Una dona musulmana de Nigèria, una dona musulmana que viu a Nova York o una dona musulmana que viu aquí al Raval tenen diferents graus de llibertat. Ara bé, si parlem en termes religiosos, la dona musulmana té més llibertats que la dona catòlica. La dona musulmana pot demanar el divorci i el pot obtenir; la dona protestant, també, però la catòlica, no. Econòmicament, la dona musulmana té una separació de béns, i a l'Estat espanyol, fins fa poc, hi havia el règim de societat de guanys. Les musulmanes tenen accés a tots els anticonceptius que volen, i fins al dia catorze després de la còpula poden prendre la píndola postcoital, que el Vaticà prohibeix.

És difícil contrarestar el tòpic, i bona part de la culpa és dels mateixos musulmans. El problema de fons és que l'Alcorà està escrit en una llengua pròpia del segle VII, i si bé és cert que la gran majoria dels musulmans el saben de memòria, això no vol dir que sàpiguen del cert què vol dir tot el que s'hi diu.

I què me'n dieu, del vel?

L'Alcorà diu que les dones s'han de tapar el sexe, i els homes també. Si el que es difon són traduccions de l'Alcorà al castellà, al català, al francès, a l'anglès..., pagades pel que jo anomeno el *petroislam*, i el que s'hi tradueix, en comptes de «tapeu-vos el sexe», és «tapeu-vos-ho tot»... És clar, un musulmà no té per què conèixer l'àrab del segle VII, i fan cas de la traducció que els arriba. No conec musulmans que mengin porc, perquè aquesta prohibició està expressada molt clarament a l'Alcorà; en canvi, de vels, se'n veuen de totes les mides, i moltes musulmanes no n'han dut mai. Això vol dir que no és obligat. Malauradament, dur el vel és una moda que s'està estenent.

Com és?

Són modes. Hi ha alguns musulmans que creuen que seran millors musulmans si s'assemblen al profeta, i mira que no hi ha retrats del profeta. Són aquests que van amb barba, aparentment ni molt llarga ni curta, desordenada, porten casquet al cap i els pantalons més curts del que és normal. Això fa tres o quatre anys que es veu. Expliquen que no es volen contaminar amb la brutícia, espiritual s'entén, d'aquest món cristià.

Què us va portar a interessar-vos per aquests temes?

Va ser per pura casualitat. Havia fet fins a preuniversitari de ciències, i vaig cursar primer d'econòmiques. Com que no em va agradar, vaig passar-me a filosofia i lletres. No sabia grec ni llatí, o sigui que no vaig tenir més remei que matricular-me a llengua àrab, perquè tots començàvem de zero. Com deia, va ser per pura casualitat, i espero que el meu exemple animi els pares preocupats pels fills que no saben què fer. Jo no vaig perdre un any, sinó que vaig trigar una miqueta més a acabar una carrera.

Sou una de les poques dones del Ple de l'IEC. Ho té més difícil, la dona, en el món acadèmic?

En sento parlar sempre, d'això, però gairebé diria que és un tòpic. Potser parlo per mi... A la meua facultat hi ha hagut més catedràtiques que catedràtics. Entre els alumnes, hi ha més dones que homes. A medicina, que no és aquest món, també hi ha més noies que nois; a dret, més noies que nois. Jo no sóc partidària de creure que la dona té problemes d'accés a les institucions intel·lectuals, potser perquè jo no he tingut problemes, però si la gent ho diu, alguna cosa hi deu haver. No ho nego, però no en puc parlar en primera persona. He tingut aquesta sort.

I el fet de ser mare, ha estat un problema en la vostra carrera acadèmica?

Vaig llegir la primera tesi doctoral molt tard, tenia trenta-nou anys, perquè havia posat tres filles al món i me n'havia ocupat. Havia treballat, però després vaig anar a viure a València i allà se'm va acabar la feina i vaig començar a estudiar quan les nenes eren a escola. Una mare té més dificultats, evidentment, i en el meu cas, que érem de la vella escola, en què l'home fa poc o res, doncs sí, és més dur... He nascut dona, no en rengo, al revés. M'ho he passat molt bé com a dona!

:: Tornar a la pàgina principal ::

Institut d'Estudis Catalans. Carrer del Carme, 47; 08001 Barcelona.

Telèfon +34 932 701 620. Fax +34 932 701 180. informacio@iec.cat - Informació legal

Inici	Institució	Recerca	Llengua
• Agenda • Notícies • Butlletí • Recull de premsa • Ofertes de treball • Dicionaris • Publicacions • I'IEC avui	• Fundacions • Delegacions • Membres • Secció Històrico-Arqueològica • Secció de Ciències Biològiques • Secció de Ciències i Tecnologia • Secció Filològica • Secció de Filosofia i Ciències Socials • Societats filials • Premis	• Programes de recerca • Consorcis, centres i laboratoris • Comissió d'investigació • Observatori de la recerca • Reports de la recerca	• Recursos en línia • Serveis lingüístics • Declaracions i documents • La Secció Filològica • Notícies
Publicacions	Arxiu	Serveis	Transparència
• Llibreria • Portal de Publicacions • Hemeroteca • Google llibres • Videoteca • Butlletí de l'IEC • Notícies	• Arxiu digital • Arxiu Històric • Membres de l'IEC • Altres fons personals i d'entitats	• Cessió d'espais • Visites guiades Serveis lingüístics • Consultes lingüístiques • Normalització de noms	• Organització institucional • Informació econòmica • Personal • Premis i ajuts • Memòries, publicacions i programes de recerca • Serveis